

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Č.j.:	31/2013
Vypracoval:	Mgr. Petra Moravcová, vedoucí učitelka Blanka Eisenreichová, zástupce ved. uč.
Schválil:	Mgr. David Kubíček, ředitel školy
Pedagogická rada projednala dne:	27.8.2013
Řád nabývá účinnosti dne:	2.9.2013
Přílohy:	10

Obsah:

1.	Identifikační údaje	str. 3
2.	Obecná charakteristika školy	str. 3
3.	Podmínky předškolního vzdělávání	str. 4
3.1.	Věcné podmínky	str. 4
3.2.	Životospráva	str. 5
3.3.	Psychosociální podmínky	str.5
3.4.	Organizace	str.6
3.5.	Řízení mateřské školy	str.7
3.6.	Personální a pedagogické zajištění	str.7
3.7.	Spoluúčast rodičů	str.7
4.	Vzdělávání dětí se specifickými vzdělávacími potřebami, dětí mimořádně nadaných, a s OŠD	str.8
5.	Organizace vzdělávání	str.9
6.	Charakteristika vzdělávacího obsahu	str.10
7.	Vzdělávací obsah	str.11
8.	Evaluace MŠ	str.29
9.	Plánované akce školy	str.30
10.	Aktuální školní program EVVO	str. 31

1. Identifikační údaje:

Název školy: Masarykova jubilejní základní škola a mateřská škola, Černilov
Pracoviště: MŠ Černilov
Adresa: Školská 509, 503 43 Černilov
IČO: 70986126
Telefon: 495 431 479, 603 582 818
Mail: ms@cernilov.eu
Ředitel: Mgr. David Kubíček
Vedoucí učitelka: Mgr. Petra Moravcová
Zástupkyně: Blanka Eisenriachová
Zřizovatel: Obec Černilov
Typ MŠ: celodenní s pravidelným provozem
Kapacita školy: 120 dětí
Program ŠVP tvořil: pedagogický kolektiv MŠ (p. uč. Beckerová, Eisenraichová, Moravcová, Novotná, Rychtaříková, Slánská, Svobodová)
Projednáno: 27.8.2013
Platnost do: 1.9.2016
Název programu: „Poznáváme svět kolem nás“

2. Obecná charakteristika školy

Mateřská škola v Černilově byla slavnostně otevřena v září roku 1972 a její provoz byl v jedné budově. V následujících letech byly stále větší problémy s umístěním dětí do školy, a tak byla na podzim roku 1981 započata stavba druhé budovy. Druhá budova mateřské školy byla otevřena k 1.9. 1983. Otevřením druhé budovy se mateřská škola stala čtyřtřídní, s věkově homogenními třídami. V roce 2011 byla navýšena kapacita a tím byla otevřena další třída pro předškolní děti v areálu základní školy. Mateřská škola se nachází v klidné části obce, těsně sousedí se základní školou a školní jídelnou.

Od roku 2003 je Mateřská škola součástí právního subjektu, který tvoří Masarykova jubilejní základní škola a mateřská škola, Černilov.

V roce 2010 proběhla nákladná rekonstrukce celého areálu školy spojená s výměnou oken, zateplováním fasády. Rekonstrukce vedla i upravení interiéru přední budovy, vybourání zastaralých skleněných stěn a dřevěného obložení, dále k nápadnému barevnému řešení fasády i stěn v interiéru mateřské školy. V první budově se vyměnily původní PVC krytiny a koberce. Celková rekonstrukce vnitřních prostor první budovy byla realizována v létě roku 2011. Byly vyměněny rozvody vodovodního řádu a vnitřní kanalizace, vyměněna elektroinstalace, nainstalována vzduchotechnika, provedla se výměna topných těles a části rozvodů pro vytápění, dále stavební úpravy v prostorách šaten a hygienického zázemí. Vybourala se stávající vnitřní okna a dveře a provedla se jejich výměna, položily se nové dlažby a obklady v kuchyních a v hygienickém zázemí, byla vyměněna sanitární technika. Zrekonstruované prostory byly vymalovány, vybaveny zčásti novým osvětlením, v kuchyních přibýly nové kuchyňské linky se spotřebiči a v šatnách nové botníky a dětské šatničky, v koupelnách věšáky na ručníky. V dalších letech probíhala obnova zastaralého nábytku na třídách a výměna krytů na topení v 1. budově. Tyto úpravy plánujeme v souladu s našimi vizemi a finančními prostředky.

V nedávné době byly na zahradách zbudovány nové hrací komponenty a přírodní herní prvky, které rozvíjejí tvořivost, fantazii, pohybové dovednosti, obratnost a jiné schopnosti dětí.

3. Podmínky předškolního vzdělávání

Věcné podmínky

Prostorové uspořádání MŠ

Budovy jsou jednopatrové. V přízemí je 1. třída Sluníček, která má hernu s jídelnou, sociální zařízení a šatnu pro děti, šatnu a sociální zařízení pro zaměstnance, kabinet pomůcek, sklad čistících prostředků, kuchyňku pro přípravu svačin a mytí nádobí po obědě a svačinách.

V poschodí je 2. třída Kapiček se stejnými prostory jako v přízemí a s malým pokojíčkem pro děti. Spojovací zasklená chodba nás dovede do druhé budovy. V druhé budově jsou dvě další oddělení MŠ. Místnosti jsou prostornější než v první budově. Jsou zde tři místnosti, oddělené zatahovacími dveřmi - jídelna, herna a navíc je zde tělocvična, která také slouží jako místnost na odpočinek dětí, jsou zde také uschována lehátka. Kabinet pomůcek je také větší a může tudíž sloužit jako výtvarný koutek pro děti. Ve 3. třídě Bublínků je ještě navíc kabinet pomůcek, využívaný i na individuální logopedickou péči. Vedle 4. třídy Hvězdiček je sborovna s počítačem a knihovnou s pedagogickou literaturou. Dalšími prostorami v obou patrech jsou kuchyňky pro přípravu svačin a mytí nádobí, sociální zařízení a šatna pro děti i zaměstnance. Mezi budovami se nachází domek školníka s kanceláří vedoucí MŠ.

Třída Školáčků se nachází v budově ZŠ, na propojovací chodbě mezi školní jídelnou a halou školy. Sociální zařízení je hned naproti této třídě přes chodbu a šatna dětí v její těsné blízkosti.

Vybavení pro odpočinek dětí

Děti odpočívají na vzdušných plastových lehátkách. Do všech tříd byly pořízeny nové polštáře a povlečení. Lehátka a lůžkoviny se ukládají do skříně či do výklenku ve zdi a jsou od prostor odděleny závěsem.

Dětský nábytek

Nábytek se nám postupně daří obměňovat v rámci finančních možností. Probíhá obměna hracích koutků pro děti.

Hračky a vybavení tříd

Vybavení hračkami, pomůckami a materiály odpovídá věku dětí, je průběžně obnovováno a doplňováno, dětmi a pedagogy plně využíváno. Prostorové uspořádání tříd vyhovuje skupinovému i individuálnímu činnosti dětí. Hračky a pomůcky jsou dětem dostupné, umístěné v dětském nábytku či přilehlých skříních. Vybavení hračkami a pomůckami je nakupováno částečně z rozpočtu MŠ a částečně ze sponzorských darů rodičů. Při nákupu hraček preferujeme výrobky ze dřeva, konstruktivní stavebnice a didaktické hry. Výtvarný a pracovní materiál je dětem volně přístupný, je také průběžně dokupován.

Tělocvičné nářadí

MŠ nemá k dispozici vlastní tělocvičnu. V zadní budově je v obou třídách prostorná ložnice, která je využívána k pohybovým chvilčkám. Tělocvičné nářadí ribstole, lavičky a trampolína jsou funkční a bezpečné. V poslední době bylo na jednotlivé budovy nakoupeno množství tělocvičného nářadí (barevné tyče a kužely, cvičební destičky, lana, nášlapné masážní šlapáky, aktivní kruh, nízkou balanční lávku, sportovní náčiní na zahradu)

Podlahová krytina

Podlahová krytina byla v první budově byla vyměněna v roce 2010. V obou budovách ve třídách jsou koberce a linolea. Na chodbách je dlažba.

Osvětlení prostoru

Osvětlení tříd odpovídá stanoveným normám, ve třídách jsou na oknech žaluzie.

Výzdoba školy a tříd

Společně s dětmi se podílíme na tom, aby naše prostředí bylo co nejestetičtější. Výtvarná díla dětí zdobí všechny prostory MŠ. Dětské práce jsou vystavovány pro rodiče i veřejnost v šatnách.

Zahrady MŠ

Zahrady a pozemky školy jsou oploceny se zelení a stromy. Každá budova má své pískoviště a domeček pro úschovu zahradních hraček, zahradního náčiní, environmentálních pomůcek, a sportovního náčiní. Prostorná terasa u druhé budovy slouží pro každodenní činnosti dětí. Dále využíváme instalovaných tabulí na domečku, stolků a laviček na terase.

V zahradě u první budovy byly vystaveny nové herní prvky. Děti využívají pružinová houpadla (koník, ponorka), domeček s kreslicí tabulí, samomost – nízký řetězový mostek, věž s hnízdem (skluzavkou, pavučinou a provazovým žebříkem), Kvak - balanční prvek krokodýl s odrazovým můstkem, pro rozvoj pohybových dovedností a pískoviště pro tvoření a hry. U první budovy je zděné brouzdaliště pro letní hrátky a otužování.

U druhé budovy jsme díky grantů a spolupráci rodičů vybudovaly přírodní herní prvky. Vrbový tunel a teepee, tři terénní nerovnosti ve tvaru ležících medvědů, chuťové a čichové záhonky, v atriu – hmatový chodník, teepee, posezení s ohništěm. Ve spolupráci se Střední průmyslovou školou kamenickou Hořice nám byla zapůjčena plastika koník. Za druhou budovou je vybudovaný kopec se svahovou skluzavkou.

Životospráva

Dětem je poskytována vyvážená plnohodnotná strava. Je zachována vhodná skladba jídelníčku, dodržována technologie přípravy pokrmů a nápojů. Mezi jednotlivými pokrmy se dodržují vhodné časové intervaly. Děti dostávají pravidelný, každodenní přísun ovoce a zeleniny. Při činnostech je dodržován pitný režim a to i při pobytu na školní zahradě. Při výletech dbáme na to, aby děti měly s sebou lahvičku s pitím. Děti do jídla nenutíme, pouze nabízíme, motivujeme. Děti jsou vedeny k samostatnosti při sebeobsluze. Respektujeme nesnášenlivost některých potravin dětmi, případné alergie na potraviny.

Odpočinek

V průběhu dne zařazujeme mezi aktivity klidové činnosti, relaxace. V denním programu je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí, předškolním dětem s nižší potřebou spánku je nabízen klidný program či zájmové činnosti.

Denní rytmus

Denní rytmus a rád je pravidelný, a současně natolik flexibilní, že učitelce umožňuje organizaci činností v průběhu dne přizpůsobit potřebám a aktuální situaci. Činnosti na sebe navazují a jsou přizpůsobeny věku dětí.

Otužování

Třídy jsou pravidelně větrány, pedagogové dbají, aby děti pobývaly v MŠ v přiměřeném oblečení. V letních měsících se děti koupou v bazénku, v zimních měsících navštěvujeme solné jeskyně a se staršími dětmi jezdíme na plavecký kurz organizovaný plaveckou školou, s přihlášenými dětmi na lyžování na hory.

Pobyt venku

Děti jsou každodenně a dostatečně dlouho venku, program činností je přizpůsobován kvalitě ovzduší a teplotám.

Psychosociální podmínky

- Nově příchozí děti mají možnost se postupně adaptovat na nové prostředí (viz Adaptační program).
- Děti i dospělí se cítí v prostředí mateřské školy dobře, spokojeně, jistě a bezpečně.

- Učitelky respektují potřeby dětí (lidské, vývojové a individuální), reagují na ně a napomáhají v jejich uspokojování (jednají nenásilně, přirozeně a citlivě, navozují situace pohody, klidu a podobně).
- Vytváříme klidné a vstřícné prostředí bez stresu a chvatu.
- Všechny děti mají rovnocenné postavení, žádné z nich není zvýhodňováno ani znevýhodňováno.
- Nezatěžujeme děti nevhodnými aktivitami, nezařazujeme nezdravé soutěžení.
- Projevy nerovnosti, podceňování a zesměšňování jsou nepřipustné.
- Vytváříme atmosféru vzájemné spolupráce a důvěry mezi dětmi i dospělými.
- Volnost a osobní svoboda je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení, vyplývající z nutnosti dodržovat v mateřské škole potřebný řád a učit se pravidlům soužití.
- Pedagog dětem naslouchá, vyhýbá se negativnímu slovnímu hodnocení, podporuje děti v samostatnosti, chválí, pozitivně hodnotí.
- Dětem je dána svoboda rozhodování, podporují se v samostatném úsudku a vyvozování důsledků určitého chování a jednání.
- Pedagog využívá empatických reakcí při komunikaci s dítětem i rodičem.

Organizace

- Denní řád je pružný, umožňuje reagovat na individuální možnosti dětí, na jejich aktuální či aktuálně změněné potřeby.
- Do denního programu jsou zařazovány řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity
- Pedagog se plně věnuje dětem a jejich vzdělávání.
- Při vstupu dítěte do mateřské školy je uplatňován individuálně přizpůsobený adaptační režim.
- Poměr spontánních a řízených činností je v denním programu vyvážený a to včetně aktivit kroužků a nadstandardních činností, které mateřská škola organizuje nad rámec běžného programu (viz. Plán nadstandardních aktivit školy).
- Děti mají dostatek času i prostoru pro spontánní hru, aby ji mohly dokončit nebo v ní později pokračovat.
- Veškeré aktivity jsou organizovány tak, aby děti byly podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování, aby se zapojovaly do organizace činností, pracovaly svým tempem.
- Děti mají možnost účastnit se společných činností v malých, středně velkých i velkých skupinách.
- Pokud to děti potřebují, mají možnost se uchýlit se do klidného koutku a neúčastnit se společných činností.
- Plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí.
- Pro realizaci plánovaných činností učitelka s předstihem zajišťuje dostatek vhodných pomůcek a kvalitních materiálů.
- Nejsou překračovány stanovené počty dětí ve třídě, spojování tříd je maximálně omezeno
- Pro nadané děti pedagog doplňuje vzdělávací nabídku dalších aktivit podle zájmů a mimořádných schopností či mimořádného nadání dětí. Rozvoj a podpora mimořádných schopností není jednostranná a neomezuje pestrost a šíří obvyklé vzdělávací nabídky.

Řízení mateřské školy

- Povinnosti, práva a úkoly všech pracovníků školy jsou jasně stanoveny.
- Je vytvořen funkční informační systém, a to jak uvnitř mateřské školy, tak navenek
- Zaměstnanci se podílejí na chodu školy, mají možnost se vyjadřovat, uplatnit svůj názor, společně hledat řešení.
- Zaměstnanci se setkávají na pravidelných na poradách a informativních schůzkách.
- Vedoucí učitelka dává přednost osobnímu jednání, zaměstnanci ji mohou kdykoli kontaktovat.
- Vedoucí učitelka vyhodnocuje práci všech zaměstnanců, pozitivně zaměstnance motivuje a podporuje jejich vzájemnou spolupráci.
- Plánování pedagogické práce a chodu mateřské školy je funkční, opírá se o předchozí analýzu a využívá zpětné vazby.
- Pedagogický sbor pracuje jako tým, zve ke spolupráci rodiče.
- Všichni zaměstnanci se podílejí na tvorbě ŠVP.
- Kontrolní a evaluační činnosti zahrnují všechny stránky chodu mateřské školy, jsou smysluplné a užitečné. Z výsledků jsou vyvozovány závěry pro další práci.
- Mateřská škola spolupracuje se zřizovatelem a dalšími orgány státní správy a samosprávy, se ZŠ, knihovnou, o.s. rodičů při mateřské škole, o.s. Ulita Černilov, s dalšími školami a institucemi při realizacích grantů (viz. Plán spolupráce).
- MŠ spolupracuje s odborníky poskytujícími pomoc zejména při řešení individuálních výchovných a vzdělávacích problémů dětí.

Personální a pedagogické zajištění

- Všichni pracovníci, kteří pracují v mateřské škole jako pedagogové mají pedagogické vzdělání, mají předepsanou odbornou kvalifikaci.
- Vedoucí učitelka podporuje profesionalizaci pracovního týmu, sleduje udržení a další profesních kompetencí všech pedagogů, vytváří podmínky pro další systematické vzdělávání. Pedagogové se sebevzdělávají, ke svému dalšímu vzdělávání přistupují aktivně (viz. příloha Plán dalšího vzdělávání)
- Služby pedagogů jsou organizovány takovým způsobem, aby byla vždy a při všech činnostech zajištěna dětem optimální péče.
- Pedagogové jednájí, chovají se a pracují profesionálním způsobem (v souladu se společenskými pravidly a pedagogickými a metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí).

Spoluúčast rodičů

- Ve vztazích mezi pedagogy a rodiči panuje oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat. Spolupráce funguje na základě partnerství.
- Učitelky sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí, resp. rodin, snaží se porozumět a vyhovět.
- Rodiče mají možnost se podílet na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, akcí, i společných brigád. Jsou pravidelně a dostatečně informováni o všem, co se v MŠ děje (viz. Plánované akce školy a příloha Plán spolupráce)

- Pedagogové pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji a učení. Domlouvají se s rodiči o společném postupu při jeho výchově a vzdělávání.
- Učitelky chrání soukromí rodiny a zachovávají diskrétnost o svěřených záležitostech. Jednají s rodiči ohleduplně, taktně, nezasahují do života a soukromí rodiny. Nevyžádané rady neposkytují.
- MŠ pomáhá rodičům v péči o dítě, nabízí rodičům poradenský servis o osvětové aktivity v otázkách výchovy a vzdělávání předškolních dětí.

4. Vzdělávání dětí se specifickými vzdělávacími potřebami, dětí mimořádně nadaných a dětí s odkladem školní docházky

Děti se specifickými vzdělávacími potřebami

- Vytvořit podmínky, které odpovídají konkrétním speciálním potřebám dítěte, zajistit prostředí bezpečně, klidně a podnětné.
- Učitelka volí vhodné vzdělávací metody a prostředky vyhovující individuálním a vývojovým potřebám dětí.
- Tam, kde je to potřebné a účelné, sestavujeme individuální vzdělávací programy, které odpovídají psychickým, fyzickým i sociálním možnostem dítěte.

Děti nadané

- Vytvořit prostředí, které je přizpůsobeno potřebám a možnostem nadaných dětí.
- Doplnovat vzdělávací nabídku dostatkem podnětů, popř. dalšími aktivitami a činnostmi.

Děti s odkladem školní docházky

- Výchovně vzdělávací práce probíhá podle individuálně vzdělávacího programu s ohledem na aktuální úroveň dítěte.
- Pedagog zajišťuje individuální péči dítěte s odkladem školní docházky, respektuje jeho potřeby a zájmy.
- Využívá vhodné pomůcky a metody při práci s dětmi a vytváří optimální podmínky pro rozvoj jednotlivce.
- Pedagog provádí plánování cíleně a vědomě, zaznamenává a sleduje pokroky dítěte.
- Připravuje podnětné prostředí, s dítětem pracuje klidně
- Pedagog stimuluje a rozvíjí osobnost dítěte, jeho vzdělávací působení vychází ze znalosti aktuálního rozvojového stavu dítěte.
- V dané problematice se orientuje, využívá svých odborných znalostí a sebevzdělává se.
- Rodiče jsou pravidelně informováni o problematice školní zralosti a připravenosti od pedagogů i speciálního pedagoga.

5. Organizace vzdělávání

Kritéria pro přijímání dětí do mateřské školy

Byly vydány směrnice „Směrnice k přijímání k předškolnímu vzdělávání dětí v mateřské škole“ a schváleny ve školním řádu.

Obecná charakteristika tříd

Mateřská škola je rozdělena do pěti homogenních tříd, z nichž se každá třída vychází z věkových a vývojových zvláštností dětí.

1. třída Sluníčka (věk dětí 3 roky)

Zaměřujeme se na samostatnost dětí (při jídle, oblékání, hygieně a pod.), na sebeobsluhu, na postupnou bezproblémovou adaptaci. Seznamuje děti s prostředím mateřské školy, se zaměstnanci, s novými kamarády. Vedeme děti k navazování přátelských vztahů a prvních sociálních vazeb.

2. třída Kapičky (věk dětí 3-4 roky)

Děti vedeme k samostatnosti při sebeobsluze, stolování, hře. Upevňujeme hygienické návyky, pravidla soužití dětí v dětském kolektivu - ohleduplnost, vzájemná pomoc, dětská přátelství, respektování všech dětí. Děti se učí poznávat prostředí MŠ, orientovat se v něm, chovat se tak, aby se v něm cítily dobře. Snažíme se o individuální přístup k dětem, respektování jejich tempa. U dětí, které ještě nenavštěvovaly MŠ, se snažíme o postupnou adaptaci a jejich začlenění do kolektivu.

3. třída Bublinky (věk dětí 4 – 5 let)

Podporujeme rozvoj jazykových a řečových dovedností. Zaměřujeme se na získávání sebevědomí a zdravé sebedůvěry u dětí. Rozvíjíme schopnost dětí žít ve společenství ostatních lidí, a chovat se podle přijatých pravidel. Podněcujeme děti k tvořivému myšlení a vyjadřování, zdokonalování dovedností v oblasti hrubé a jemné motoriky. Vytváříme elementární povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí.

4. třída Hvězdičky (5 - 6 let)

Učíme děti všimnout si změn v nejbližším okolí, uvědomovat si význam životního prostředí. Podporujeme tělesný rozvoj a zdraví, schopnost vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů, zvládat jemnou motoriku a grafomotoriku. Motivujeme děti k samostatnému vyjadřování, kultivovanému projevu a jazykovým dovednostem. Posilujeme samostatnost a tvořivost dětí při řešení problémů. Rozvíjíme prosociální chování a porozumění základním projevům neverbální komunikace.

5. třída Školáčky (5 – 6,5 roku)

Dále zdokonalujeme rozvoj jemné motoriky, grafomotoriky, pohybové a manipulační dovednosti. Děti si osvojují některé poznatky a dovednosti, které předchází čtení i psaní. Podněcujeme soustředěnost, pozornost a zájem dětí objevovat a chápat v souvislostech. Děti jsou vedeny ke spolupráci a vzájemné pomoci, spolupodílí se na vytváření pravidel vzájemného soužití. Vytváříme u dětí povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí. Individuálně pracujeme s dětmi s odkladem školní docházky.

6. Charakteristika vzdělávacího programu

Náš celoroční vzdělávací program „Poznáváme svět kolem nás“ přispívá k rozvoji dítěte v různých oblastech (biologické, psychologické, sociální...). Dítě získává možnost naučit se potřebné dovednosti, poznávat žádoucí hodnoty a samostatné postoje pro plynulý přechod do základní školy.

Hlavním úkolem mateřské školy je připravit děti tak, aby byly osobnostmi, které jsou vzhledem ke svému věku a možnostem, samostatné, schopné se dívat kolem sebe a vstřebávat co nejvíce nabízených poznatků. Probouzíme u dětí aktivní zájem o hru a chuť objevovat nové věci prožitkovým učením. Vedeme děti k poznání věcí a přírody v blízkém okolí, lidových zvyků, tradic, svátků, k soužití člověka s přírodou. Učíme děti základním sociálně kulturním dovednostem a návykům, probouzíme citový vztah k přírodě, k výtvorům lidské práce i k lidem samotným a poskytujeme základní poznatky o správném a nesprávném vztahu a chování člověka k životnímu prostředí.

Vzdělávací záměr:

Rozvíjíme osobnost dítěte, jeho individualitu, zaměřit se na dosažení optimální úrovně osobního rozvoje, učení a poznání a vést děti k získávání zkušeností pro jeho další celoživotní vzdělávání.

Učíme děti poznávat hodnoty naší společnosti mezi které patří nedotknutelnost lidských práv, individuální svoboda, stejná hodnota a rovnost všech lidí, soucítění, solidarita, ohleduplnost. Rozvíjíme schopnost komunikovat, spolupracovat, spolupodílet se na činnostech a rozhodnutích.

Vedeme děti k vnímání a poznání sebe sama, svých potřeb a možností, k vytváření sebevědomí a sebedůvěry. Dále k poznání, že může jednat svobodně, že může svou životní situaci ovlivňovat a zároveň být zodpovědné za své chování a jednání.

Vzdělávací cíle

- Zabezpečujeme tělesnou zdatnost, otužilost a nezbytnou zdravotní prevenci.
- Rozvíjíme u dětí souvislé vyjadřování – práce ve skupinách, předpoklad intenzivnějšího řečového kontaktu s dospělými a dětmi.
- Podněcujeme děti k samostatnému myšlení na základě přímých zážitků a probouzíme u dětí chuť objevovat, naslouchat a dívat se kolem sebe, všímat si rozmanitostí, změn a dění v nejbližším okolí, nepořádku a škod, dbát o pořádek a čistotu, starat se o rostliny, zvládat drobné úklidové práce, nakládat vhodným způsobem s odpady, chápat význam třídění odpadu, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.
- Vycházíme z potřeb dítěte, respektování jeho zvláštností, harmonicky rozvíjet jeho osobnost (využívat skupinové a individuální plánované práce).
- Posilujeme samostatnost dětí a jejich sebedůvěru (při celodenním styku s dětmi a při všech příležitostech....).

- Nadále u dětí vytváříme mravní hodnoty, prohlubujeme citovou a mravní výchovu. Podporujeme kamarádských vztahů mezi dětmi, citlivému jednání a poznávání základních lidských citů – ve spolupráci s rodiči (využití loutkových her, literárních děl, apod.).
- Rozvíjíme děti talentované – možnost práce ve VV kroužku, účast ve výtvarných soutěžích, společné výtvarné akce dětí a rodičů.
- Individuálně se věnujeme dětem s odkladem školní docházky.

Formy, metody a přístupy výchovně vzdělávací práce

Vzdělávání probíhá v průběhu celého dne, formou spontánních a řízených aktivit, které jsou vzájemně provázané a vyvážené, a vycházejí z potřeb, možností a zájmu dítěte.

Specifickou formu představuje didakticky zacílená činnost, ve které učitelky plní konkrétní vzdělávací cíle. Vytváří dětem podnětné prostředí, připravuje pro ně nabídku činností a aktivit, které si dítě na základě svých zájmů vybírá. Tyto činnosti probíhají za aktivní účasti dítěte, založené na smyslovém vnímání, prožitkovém a interaktivním učení, zpravidla ve skupinách a individuálně. Všechny činnosti obsahují prvky hry, tvořivosti a nápaditosti. Podněcují děti k samostatnosti a radosti ze zvládnutého.

Na základě znalostí individuálních potřeb a možností dětí vybíráme vhodné metody vzdělávací práce, jako např. Prožitkové a kooperativní učení hrou a činnostmi dětí, situační učení a spontánní sociální učení. Podporujeme dětskou zvědavost a radost dítěte z objevování. Aktivity a činnosti jsou založené na přímých zážitcích dětí. Vytváříme a využíváme praktické životní situace. Během celého dne poskytujeme dítěti vzory chování a postojů, které jsou vhodné k přejímání a nápodobě.

Ve výchovně vzdělávací práci uplatňujeme integrovaný přístup. Předávané poznatky spojujeme s praktickými zkušenostmi a činnostmi a s využitím metod vytváříme vzdělávací nabídku v podobě integrovaných bloků. Tento přístup umožňuje dítěti poznávat svět v přirozených souvislostech, vazbách a vztazích. Dítě získává komplexnější a srozumitelnější pohled na svět a aktivní postoj k němu.

Mezi další formy naplňující záměry vzdělávání zařazujeme množství nadstandardních aktivit, které organizujeme v průběhu celého roku. Blíže se o nich rozepisujeme v kapitole Plánované akce školy a v příloze Konceptce nadstandardních aktivit. Dlouhodobě se v naší mateřské škole zabýváme logopedickou péčí u dětí s vadami výslovnosti hlásek. Z programů zdravotně-preventivních zařazujeme návštěvy solno-jodových jeskyní, předplavecký výcvik pro předškolní děti a lyžování na horách pro zájemce. Od roku 2010 jsme členem celostátní sítě mateřských škol se zájmem o ekologickou environmentální výchovu Mrkvička. Spolupracujeme s ekologickým centrem Sever a organizujeme pro děti společně ekologické programy.

7. Vzdělávací obsah

ŠVP umožňuje pedagogům v jednotlivých třídách pracovat samostatně, tvořivě, s uskutečňováním svých nápadů i s využitím odborných znalostí. Je dokumentem otevřeným, který na základě evaluačních činností umožňuje dotvořit nebo přeměnit vzdělávání. Obsahuje tematické celky blízké prostředí a životu ve kterém žijí. Dotýkají se i lidových kořenů a společenskému dění na vesnici. Jednotlivá témata jsou zpracována na školní měsíce, ale

nejsou v praxi pevně časově ohraničena. Jejich časovou délku určuje zájem dětí, aktuální potřeby a dění v MŠ. Vycházejí z přirozeného života kolem nás. Témata jsou stejná pro všechny třídy MŠ. Podtémata je možné měnit podle potřeby v jednotlivých třídách.

Vzdělávací obsah

Téma

Podtéma

1. Ahoj školko

- Já a školka
- Já a moji kamarádi
- Já a moje vesnice

2. Podzimní čarování

- Za plotem (kytky, ovoce, zelenina)
- Co viděl dráček
- Podzimní malování (stromy)
- Ježku, ježku jdi už spát

3. Ten vánoční čas

- Čertoviny
- Kouzlo vánoc

4. Zimní čarování

- Sněží, sněží, mráz kolem běží
- Stavíme sněhuláka
- Mám dvě teplé rukavičky
- Dáme aspoň drobeček
- Na návštěvě v první třídě
- Radovánky s klaunem

5. Jarní čarování

- Příroda se probouzí (květiny, ptáci, mláďata)
- Ťuk, ťuk co to je (vejce) - ťuk, ťuk kdo to je (koledníček)

6. Kouzelný svět

- Cestujeme křížem krážem (dopravní prostředky, vlak, vesmír)
- Co dělá moje maminka (profese, svátek)
- Máme rádi zvířata (zoo)
- Je nám dobře na světě (MDD)
- Jak zpívá voda? (koloběh vody, počasí, rybník)
- Co se skrývá v trávě?
- Chráníme přírodu (Den země 22.4.)

7. Hurá prázdniny

- Vodní radovánky
- Příroda kolem nás

Já a školka

Já a školka

- adaptace dětí na MŠ
- seznamování se s prostředím MŠ, s prostory MŠ, s novými kamarády, se zaměstnanci
- seznamování se základními pravidly chování a režimem dne
- seznámit se se svojí značkou
- učit se ukládat věci na určené místo
- rozvíjet vzájemné vztahy – neubližovat si, pomáhat si
- reagovat na pokyn dospělého, porozumět pokynu, přiměřeně na něj reagovat
- stanovit si základní pravidla ve třídě (společně s dětmi)
- respektovat dospělého
- tvořivě využívat hraček a pomůcek při hrách
- rozvíjet interaktivní a komunikativní dovednosti
- začlenit se mezi vrstevníky
- navazovat dětská přátelství

Já a moji kamarádi

- uvědomění si vlastního těla
- znát a pojmenovat jednotlivé části těla, znát některé orgány a jejich funkci
- seznámit se s individuálními odlišnostmi každého jedince
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví
- vytvářet správný vztah k péči o zdraví své i ostatních dětí a ochraně před úrazem
- chápat osobní hygienu, pobyt na čerstvém vzduchu
- navazovat dětská přátelství, začleňovat se mezi vrstevníky
- znát své jméno a příjmení, adresu svého bydliště a MŠ
- znát jména svých kamarádů

Já a moje vesnice

- přibližovat hlavní znaky vesnice

- učit orientovat se v okolí MŠ
- seznamovat s významnými místy
- prohlubovat znalost názvů, označení a účelu význačných budov v okolí MŠ
- na základě praktického pozorování posilovat u dětí povědomí o tom, že bydlí na vesnici
- upozorňovat na architekturu charakteristickou pro vesnici (kostely, menší domy, náves, dvorky)
- upozorňovat na způsob života a soužití (zdravení)
- přibližovat lidové tradice a zvyky na vesnici (posvícení, atrakce, pečení koláčů atd.)
- přímé pozorování atrakcí – spojit s upevňováním znalostí základních a doplňkových barev
- srovnávat vesnici a město – tematický výlet do Hradce Králové
- rozeznávat zvuky charakteristické pro vesnici (traktory, zvířata)
- rozšiřovat slovní zásobu o nová slova

Podzimní čarování

Za plotem (květiny, ovoce, zelenina)

- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (zrakově rozlišovat tvary, barvy, rozlišovat vůně, chutě)
- seznamovat děti s podzimními květinami – přímé pozorování na vycházkách
- poznávat a pojmenovávat některé květiny, jejich části – kořen, list, stonk, květ
- upozorňovat na některé zvláštnosti květin (trny)
- znát co je důležité pro růst rostlin
- přibližovat význam rostlin pro život člověka
- seznamovat s různými druhy ovoce (i exotického)
- poznat a pojmenovat podle vzhledu chutě a vůně některé druhy ovoce a zeleniny
- učit děti omývat ovoce a zeleninu
- seznamovat s významem ovoce a zeleniny pro zdraví člověka
- seznamovat s různými úpravami

Co viděl dráček

- všímat si změn v podzimní přírodě
- charakterizovat podzimní období (2-3 znaky)
- určovat přírodní jevy na podzim
- určovat hlavní znaky podzimu a jejich vztah k určitému počasí
- rozvíjet estetický vztah ke všemu, co je esteticky působivé (barevná příroda)
- výroba dráčků, výstavka
- pouštění draků
- zařazovat poslech veršů na téma podzim
- rozvíjet souvislé vyjadřování metodou popisu - podzimní dějové obrázky
- vést děti ke sběru přírodnin, samostatně pracovat s přírodním materiálem

Podzimní malování (stromy, les)

- všímat si změn v podzimní přírodě (barevné listy)

- pozorovat přírodu, vnímat její krásu, chránit ji a neničit
- rozlišovat stromy listnaté a jehličnaté
- seznamovat s různými druhy stromů a keřů, všímat si rozdílů v listech a plodech
- poznat a pojmenovat plody některých stromů a keřů (kaštan, žalud, šiška, šípek)
- poznat a pojmenovat některé listnaté a jehličnaté stromy
- znát rozdíl mezi stromy a keři
- upevňovat poznatky o stromech a keřích v lese – podle možností tematický výlet do lesa
- přibližovat přírodu v lese v podzimním období
- seznamovat s dalšími rostlinami charakteristickými pro les (mech, kapradí, houby)
- upozorňovat na nebezpečí v lese (jedovaté rostliny, houby)
- seznamovat s významem lesa pro vytváření příznivého ovzduší (kyslík) a lesem jako útočištěm pro zvířata
- upozorňovat na chování v lese a případná nebezpečí
- poznávat a pojmenovat barvy základní i doplňkové
- vyhledávat charakteristické barvy v přírodě
- pozorování barevných listů – otiskování, frotáže, sestavování z listů

Ježku, ježku, jdi už spát

- všímat si změn v podzimní přírodě
- příprava přírody a zvířat na zimu
- poznat a pojmenovat některá volně žijící zvířata (zajíc, veverka, srnka)
- seznamovat se základními vlastnostmi zvířat
- seznamovat se zimním spánkem některých zvířat, jak se na něj připravují (praví a nepraví spáči)
- učit děti pečovat o ptáky v zimě
- pěstovat u dětí kladný vztah ke zvířatům a přírodě
- výtvarně znázorňovat charakteristické rysy zvířecí figury, rozvíjet je v určité dějové souvislosti
- vést děti k práci s přírodninami – výroba podzimníčků, spolupráce s rodiči

Ten vánoční čas

Čertoviny

- přibližování zimních zvyků a tradic a zahájení předvánočního adventního času
- Barborka- tradice nadělování do punčochy
- rychlení větviček (srovnávání s přírodou venku, vliv tepla a zimy)
- motivační hry na čertíky (stavba pekla, hrátky s ocásky a rohy,...)
- Mikulášská nadílka dětem v MŠ, příprava na vánoční besídku.

Kouzlo vánoc

- Seznamovat děti se surovinami pro přípravu pokrmů, přibližovat jejich původ a využití v kuchyni, poznávat a pojmenovat tyto suroviny, všít si rozdílných chutí (sladké, slané, kyselé), vůní (různé druhy koření, citrónová a pomerančová kůra) a konzistence potravin (mouka, cukr, sůl se sypou, mléko se lije)
- pečení cukroví v MŠ - zpracování těsta, vykrajování, tvarování
- tvoření Vizovického pečiva
- přibližovat dětem tradice Vánoc, s některé zvyky a obyčeje, některé si vyzkoušet (pouštění lodiček, lití vosku do vody, krájení jablek...)
- sestavit Betlém, sledovat adventní kalendář
- navozovat klidnou a radostnou atmosféru, zpěv koled u stromečku
- příprava vánoční výzdoby ve třídách
- příchod Ježíška a rozbalování dárků
- vánoční besídka nebo posezení s rodiči u stromečku (společné hraní s novými hračkami)

Zimní čarování

Sněží, sněží, mráz kolem běží

- seznamování s charakteristickými znaky zimy, co se děje s přírodou v zimě, jaké je počasí, co je sníh a led (jednoduché pokusy a pozorování)
- seznamování se s krásami zimní přírody, s rozmanitostí tvarů sněhových vloček, rampouchů
- upozorňování na znečištění ovzduší (kouř z komínů při topení uhlím), znečištěný sníh

Stavíme sněhuláka

- seznamování s různými druhy sportů a her v zimě, jejich charakteristikou, kde a jak se provozují – upozorňování na možná nebezpečí při sportu a jak jim čelit, důraz na nebezpečí při sáňkování a lyžování v blízkosti silnice, učit děti jak se zachovat v případě zranění nebo jiného ohrožení (proboření ledu...)
- využívání vhodných podmínek k bobování a sáňkování, koulování, stavění ze sněhu (využití sněhových lopatek)
- upozorňování na význam sportu pro zdraví člověka

Mám dvě teplé rukavičky

- upozorňování na správné oblečení v zimním období
- poznávání a pojmenovávání jednotlivých částí oblečení, připomenutí jejich účelu chránit si zdraví správným oblékáním, varování před prochladnutím, upozorňování na prevenci před nemocemi (oblékání, dostatek vitamínů,...)

Dáme aspoň drobeček

- seznamování s nejznámějšími volně žijícími zvířaty u nás, s jejich charakteristickými znaky, prostředím, kde žijí, zvláštnostmi jejich života, čím jsou užiteční nebo nebezpeční, která z nich mohou lidem škodit (okus stromu, lov na dvorku...)

- seznamování s životem zvířat v zimě, jak lidé pomáhají zvířatům zimu přežít (zimní hostina pro zvířátka v lesíku)
- péče o ptáky v zimě a jejich následné pozorování
- připomenutí zimního spánku některých zvířat
- pozorování stop ve sněhu, určování

Na návštěvě v první třídě

- ověřování znalostí svého jména a příjmení, adresy svého bydliště
- návštěvou 1. třídy ZŠ přiblížit dětem školní prostředí a porovnat odlišnosti a shody v zařízení a vybavení MŠ a ZŠ
- seznámit se s prostředím 1. třídy, s vybavením a pomůckami potřebnými pro výuku a tím se vžít do pocitu školáka
- přibližování školního prostředí pomocí vhodného literárního textu
- poznávání, co patří do školní tašky - „Moje školní taška“

Radovánky s klaunem

- zapojování dětí do společných akcí v MŠ
- společná výzdoba třídy (rozmísťování předmětů na určené místo – prostorové pojmy vpravo, vlevo, dole, nahoře, za, pod, nad, u, vedle, mezi... – barevných fáborků, balóneků, stuh)
- upevňování znalostí barev a barevných odstínů, geometrických tvarů
- příprava masek ve spolupráci s rodiči, karneval v MŠ (průvod masek, soutěže, tanec a odměny)
- společným prožitkem dětí zajišťovat spokojenost, radost, veselí a pohodu

Jarní čarování

Příroda se probouzí (květiny, ptáci, mláďata)

- všímání si změn v jarní přírodě, seznamování s prvními jarními květinami, jejich názvy, barvou, vůní, částmi, upozornění, že některé jsou jedovaté, připomenutí užitečnosti prvních květin pro hmyz, pozorování zahrádek, vnímání krásy květin, poznávání základních podmínek, které potřebují rostliny k růstu, přibližování významu rostlin pro život člověka (léčivé byliny, čaje)
- jarní přírodu spojovat s přiletem ptáků z teplých krajin – pozorování přiletu ptáků na jaře a jejich hnízdění, krmení, prověřování, zda děti dovedou poznat a pojmenovat některé druhy ptáků, seznámení s vlaštovkou a čápem, s jejich základními vlastnostmi, seznamování se způsobem života ptáků
- rozvíjet u dětí pocit sounáležitosti s živou přírodou
- poznávání a pojmenovávání domácích a hospodářských zvířat a jejich mláďat, seznamování se s prostředím, ve kterém žijí, poznávání jejich hlavních znaků, užitku, čím se živí, správně přiřazovat a pojmenovat mláďata, využívat encyklopedií, návštěva některých hospodářství ve vesnici

Ťuk, ťuk co to je (vejce), **ťuk, ťuk kdo to je** (koledníček)

- seznamování dětí s různými druhy vajíček (ptačí, žabí, rybí), se způsobem líhnutí mláďat z vajec, všímání si rozdílů ptačích vajíček (barva, velikost), co je uvnitř vajec (bílek, žloutek, blána, vzduchová bublina, poutko), řazení vajíček podle velikosti, odhadování obsahu (najít drobnosti, které se do skořápky vejdu), rozvíjení dětské fantazie (co skořápka umí – plout, kolíbat se..., pokusy se skořápkou)
- pozorování jarní přírody, chápání významu přírody pro život lidí, vnímání, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý
- rozšiřování a prohlubování poznatků dětí o změnách v přírodě, v jarním období, vést děti k chápání časového sledu ročních období ve spojení s pozorováním, seznamování dětí s národními a lidovými zvyky a tradicemi, vnímání Velikonoc jako

svátku jara, vytváření kladného přístupu k tradicím, navozování radostné atmosféry, citového prožitku (barvení vajec, koledování s pomlázkou, velikonoční výzdoba třídy, pletení pomlázek, výroba velikonoční dekorace, velikonoční koledy...)

Kouzelný svět

Cestujeme křížem kráčem (dopravní prostředky, vlak, vesmír)

- poznávání a pojmenování základních druhů dopravních prostředků, jejich charakteristika, místo a způsob pohybu, zvláštnosti některých dopravních prostředků (metro, tramvaj, trolejbus, létající balón), poznávání rozdílů mezi nákladní a osobní dopravou, seznámení s dopravními prostředky s předností v jízdě (hasiči, sanitky), s jejich označením, chování při setkání s nimi, poznávání dopravních značek pro chodce, seznamování se světelnou signalizací, znát účel dopravních prostředků, rozeznávat je podle zvuku
- seznamování s vlakem, s rozdílem mezi vlakem osobním, nákladním, procvičování pojmů – první, poslední, vpředu, vzadu, uprostřed, seznámení s některými pojmy – nádraží, čekárna, průvodčí, výpravčí
výlet s dětmi na vlakové nádraží spojené s jízdou vlakem, citové prožívání s cestováním, praktické používání základních pravidel chování na ulici a znalost dopravních značek pro chodce, upevňování znalostí o signalizaci semaforu v praxi, seznamování dětí s důležitostí barevného oblečení, uplatňování zásady „vidět a být viděn“
- rozvíjení pocitu sounáležitosti s živou a neživou přírodou, s lidmi, společností, planetou Zemí, osvojování si elementárních poznatků o místě ve kterém dítě žije, o své zemi a její kultuře, o jiných zemích, o zeměkouli, vesmíru (Slunce, Měsíc, planety, hvězdy, souhvězdí), rozmlouvání o významu vesmíru, o cestě člověka do vesmíru, na Měsíc, vyhledávání a předčítání v encyklopediích a jiné literatuře, přibližování střídání ročních období způsobené pohybem Země kolem Slunce, střídání dne a noci vlivem otáčení zeměkoule kolem své osy, návštěva hvězdárny v Hradci Králové

Co dělá moje maminka (profese, svátek)

- seznamování dětí s prací lidí, s důležitostmi práce dospělých, poznávání typických znaků pracovních činností, umět ohodnotit význam a výsledek práce; pozorování práce dospělých, se kterými přicházejí ve školce do styku; seznamování dětí s činnostmi strojů při práci člověka, upozorňování na rozdíly práce ruční a strojové, vědět na jakém pracovišti pracují rodiče, co dělají, vážit si jejich práce, jakou práci se rodiče zabývají doma, umět ocenit význam práce pro rodinu; seznamovat děti s vlastnostmi materiálů, z nichž jsou předměty vyrobeny a na základě praktické činnosti s nimi správně zacházet (sklo – křehké, papír – snadno se roztrhne...)
- přibližování struktury rodiny, citové vazby, znát jména jednotlivých členů, osvojování elementárních poznatků o rodině, zdůrazňování péče rodičů, uvědomování si role matky v rodině, sledování funkcí členů rodiny, umět ocenit starost a péči rodičů o děti; připravování oslavy svátku matek, rozhovory proč svátek slavíme, vyrábění dárku pro maminku jako projev lásky, radosti udělat něco pro druhého, posilování autority rodičů; pochopení, že každý má ve společenství svou roli, podle které je třeba se chovat

Máme rádi zvířata (ZOO)

- seznamování s některými druhy exotických zvířat, jejich charakteristickými znaky, způsobem života a jejich mláďaty, čím se živí
- výlet do ZOO – přímé pozorování exotických zvířat
- práce s obrázkovými knihami a encyklopediemi
- seznamování s výskytem exotických zvířat na různých místech naší planety Země

Je nám dobře na světě (MDD)

- aktivní účast na oslavách MDD
- přibližovat přiměřeným způsobem význam MDD
- vnímat, že svět má svůj řád, je různorodý (tělesné, zdravotní, rasové, etnické, jazykové, národnostní i jiné rozdílnosti)
- aktivity, které vedou k ohleduplnosti k druhému
- respektování rozdílných vlastností, schopností a dovedností svých vrstevníků a pochopení, že všechny děti mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný
- vnímání potřeb jiného dítěte
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování
- navazovat a udržovat dětská přátelství, komunikovat s druhým dítětem
- rozvíjení sociální citlivosti, tolerance, respektu

Jak zpívá voda (koloběh vody, počasí, rybník)

- seznamování s významem vody v přírodě
- vytváření poznatků o tom, že déšť zavlažuje rostliny na zahradě i ve volné přírodě
- seznamování s koloběhem vody, upozorňování na význam vody pro život lidí, rostlin a živočichů

- práce s literárními texty, využívání encyklopedií
- prohlubování znalostí o životě rostlin a živočichů kolem potoků, řek a rybníků
- pozorovat potok, rybník a život kolem nich, upozorňovat na možná nebezpečí
- rozlišování a určování hlavních znaků jarního období a jejich vztah k určitému počasí, slovně vyjádřit pozorované jevy (svítí slunce, je teplo, bouřka, duha a pod.)
- upozorňování na chování při různých pohromách a mimořádných situacích

Co se skrývá v trávě?

- poznávání a pozorování některého hmyzu (včela, motýl..), seznamování s významem některých částí (tykadlo – hmat...)
- seznamování se základními vlastnostmi, upozorňování na péči člověka o hmyz
- vytváření poznatků o proměnách živočichů, pochopení vývojové řady (housenka – motýl, vajíčko – pulec – žába)
- přímé pozorování rozmanitosti světa přírody na louce, v lese, na zahradě, u vody a rybníka
- seznamování s životem hmyzu – kde žije, čím se živí, je-li užitečný, chráněný
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (vše kolem se mění, vyvíjí se, pohybuje se, proměňuje se)
- pomáhat a pečovat o okolní životní prostředí (neubližovat živým tvorům), vážit si života ve všech jeho formách
- rozvíjení sounáležitosti s živou přírodou, být citlivý ve vztahu k živým bytostem a těšit se z přírodních krás

- přirozené a zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá a neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, ovzduší, podnebí, počasí, roční období)
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník...)
- vytváření potřeby pečovat o přírodu a život v ní, chránit ji jako nepostradatelnou součást životního prostředí člověka
- ekologicky motivované hrové aktivity (ekohry)
- upozorňování na ochranu přírody s rozvojem techniky (mytí aut v přírodě...)
- činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstivelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí
- využívání encyklopedií, literárních textů, obrazového materiálu
- citlivý vztah k přírodě
- vytvářet u dětí povědomí o významu přírodního prostředí pro člověka

- zachytit a vyjádřit své prožitky
- zaměřovat se na to co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, shody a rozdíly, charakteristické rysy předmětů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- postupně se učit podle pokynů a instrukcí
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomit si svá práva ve vztahu k druhým, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je
- bránit se násilím druhého dítěte, ubližování a ponižování

Vodní radovánky

- připomenutí charakteristiky letního období, jejich zvláštností a možnosti využití o prázdninách
- seznámení s možností vodních radovánek v bazénu v MŠ
- hry ve vodě, s vodou
- upozorňování na možná nebezpečí, která mohou vodní hrátky a sporty přinést, seznámení se základními pravidly předcházení úrazům a nebezpečí ve vodě, jak se zachovat, kde hledat pomoc
- seznámení se sporty a činnostmi dětí v letním období, péče o své zdraví (nebezpečí slunění, úpal..)
- upozorňování na význam sportu pro zdraví člověka (otuzování..)

Příroda kolem nás

- připomenutí a upevňování poznatků ze života v přírodě získané během roku
- esteticky vnímat krásu přírody v létě
- využívání přímého pozorování na vycházkách do polí a blízkého okolí
- připomenutí hlavních znaků letního období ve spojení s některými změnami v přírodě (na louce jsou květiny, dozrává obilí..)
- sledovat a správně označovat přírodní jevy, seznamovat děti se správným chováním při mimořádných situacích - jejich bezpečnost (průtrž mračen, bouřka, blesk, oheň)
- uvědomovat si, že způsob jakým se chováme a žijeme, ovlivňuje naše vlastní zdraví i životní prostředí

8. Evaluace MŠ

8.1. Vnitřní systém

Na úrovni školy (vedoucí učitelka, pedagogický sbor, i jednotliví pedagogové)

Podmínky

Cíle a záměry ŠVP

Práce pedagogického sboru

- hodnocení mateřské školy za školní rok (naplňování cílů, záměrů a výstupů, obsah vzdělávání, podmínky vzdělávání, metody a formy práce, materiální vybavení, ekonomická situace, spolupráce...) – jednou za dva roky
- hospitace pedagogických pracovníků; viz Plán hospitační činnosti (průběžně)
- kontrola práce personálu; viz Plán kontrol (průběžně)
- hodnocení ŠVP a TVP
- hodnocení pedagogů na základě autoevaluace; viz autoevaluační zprávy

Na úrovni třídy (provádí pedagog)

- evaluace integrovaných bloků (písemně po ukončení bloku)

- charakteristika třídy (do konce září)
- hodnocení třídy (na konci školního roku)
- diagnostika dětí (3x ročně), dětí s OŠD
- hodnocení sebe sama (dotazníky)

8.2. Vnější systém

- názory rodičů (z denního kontaktu, z dotazníků)
- připomínky ze školské rady
- připomínky z vedení školy a spolupráce s pedagogy základní školy
- pedagogicko-psychologická poradna
- obecní úřad
- krajský úřad
- Česká školní inspekce
- hygienická stanice

9. Plánované akce školy

Během školního roku navštívíme několik představení v kulturním domě ve Smiřicích a divadel hraných přímo v mateřské škole. V Černilově navštívíme základní školu, černilovskou knihovnu, obecní úřad, poštu, obchody, hospodářství, řemeslníky... Nadále budeme spolupracovat se základní školou, s rodiči, s Ekologickým centrem Sever, s dalšími institucemi a sdruženími. V rámci zdravého tělesného vývoje, otužování, rozvoje tělesné zdatnosti a pohybových dovedností navštívíme solno-jodové jeskyně, zúčastníme se plaveckého výcviku a lyžování na horách.

podzim

- společné vítání nového roku
- předplavecký výcvik pro předškolní děti
- rodičovské schůzky
- divadelní představení v MŠ a ve Smiřicích
- podzimní cesta přírodou
- běh pro zdraví - spolupráce se ZŠ
- polodenní výlet do Hradce Králové
- dýňové slavnosti (společné vyrábění na soutěž Černilovská dýně) - spolupráce s o.s. Ulita
- pečení brambor v atriu
- uspávání přírody, výroba podzimníčků, výstava v MŠ (společně s rodiči)
- pouštění draků – společná akce s rodiči
- průvod broučků - spolupráce s o.s. Ulita
- focení dětí
- podzimní brigáda na zahradě MŠ (s rodiči)

zima

- Mikulášská nadílka
- pečení vánočního cukroví, či Vizovického pečiva
- výroba vánočních ozdob z přírodnin

- oslava Vánoc (vánoční zvyky a tradice, vánoční zpívání, besídka spojená se společným hraním s novými hračkami)
- vánoční výlet
- návštěva adventních trhů - spolupráce s o.s. Ulita
- vánoční besídka v MŠ s rozbalováním dárků a posezením s rodiči u stromečku
- návštěvy solno-jodových jeskyní
- lyžování na horách pro zájemce
- dětský maškarní karneval
- den otevřených dveří
- na návštěvě u prvňáčků
- divadelní představení v MŠ a ve Smiřicích

jaro

- vyrábění jarních dekorací na velikonoční jarmark
- návštěva velikonočního jarmarku - spolupráce s o.s. Ulita
- oslava Velikonoc (velikonoční zvyky a tradice, tematické vyrábění)
- předplavecký výcvik pro předškolní děti
- den otevřených dveří
- jarní brigáda na zahradě (s rodiči)
- besídka ke Dni matek
- jarní výlet vlakem do Jaroměře
- výlet do lesa
- výlet autobusem do Hradce Králové, jízda turistickým vláčkem
- návštěva hvězdárny s programem
- návštěva černilovských hasičů
- návštěva knihovny
- návštěva významných budov, seznámení s různými profesemi
- fotografování
- ekologické programy
- divadelní představení v MŠ a ve Smiřicích

léto

- oslava svátků dětí
- polodenní vycházky do přírody
- třídní výlety
- olympiáda dětí
- ekologické programy
- noc plná odvahy - spaní v mateřské škole pro budoucí školáky
- koncert kroužku „Veselá písťalka“
- rozloučení se školním rokem „Ahoj školko!“ a s budoucími školáky – rozdávání knížek
- předávání klíče do školy dětmi 9. tříd ZŠ budoucím školákům
- hry s vodou, brouzdaliště

10. Aktuální školní program EVVO

Motto: „Jen si děti všiměte, co je krásy na světě.“

Říká se, že to, co se učíme v mateřské škole, se učíme pro život. To, co se učíme v dalších školách, se učíme pro svojí budoucí profesi. Psychologové nás poučí o tom, že každé životní období má svůj úkol (Ericsson). Maria Montessori mluví o senzitivní fázi, citlivém období, ve kterém je dítě zvláště vnímavé např. pro rozvoj řeči, rozvoj pořádku.... V tomto období se dítě snadno učí tomu, co se po uplynutí senzitivní fáze učí jen obtížně. V mateřské škole máme možnost pomoci dětem vytvořit správné návyky, denně pobývat venku v přírodě, pozorovat, hledat, sbírat, obdivovat, brouzdat se v listí nebo v kaluži, stavět z písku hrady, tunely, dorty i krajiny, žasnout, radovat se. Přinášet dětem podněty, pracovními aktivitami přispívat k péči o svět kolem sebe.

Proč jít cestou ekologické výchovy?

Ekologickou výchovu můžeme chápat jako získávání poznatků a vědomostí o vztazích a souvislostech v životním prostředí. Jedná se o pochopení živé a neživé přírody, vztahů mezi jednotlivými organizmy, působení člověka na přírodu.

K naplnění výchovných úkolů je třeba vytvářet dostatek podnětů při hře, prvotní práci i učení vycházejících z poznávání a hodnocení přírody. Podněty připravujeme pomocí vhodných metod, postupů a forem práce. Základem je hra, která se promítá do všech výchovných činností a pomocí ní dítě získává prvotní vědomosti a znalosti o životě lidí, jejich práci, vzájemných vztazích a vztahu k přírodě.

K nejcennějším metodám, jimiž se děti seznamují s okolní přírodou, náleží přímé pozorování živé i neživé přírody přímo v zahradě MŠ. Děti zde budou přicházet do bezprostředního styku s okolní přírodou, zjišťují její vlastnosti svými smysly, svou pracovní zkušeností. Mezi další metody patří pozorování a práce v "koutcích přírody", která oslovuje jejich smysly právě na smyslových zastaveních.

Myslíme, že to nejdůležitější o co nám všem jde, je umožnit dětem pochopit, že jsou součástí přírody, v níž existuje mnoho vzájemných vztahů a vazeb, a že je třeba tyto zákonitosti poznat. Protože přátelský vztah k rostlinám se vyvíjí pomaleji než ke zvířatům, dopřejme dětem co nejpestřejší výběr možností, jak k nim najít svou cestu. Využijeme dětské zvědavosti ale i toho, že o naše nové přátele (které jsme si vypěstovali se zajímají i další tvorové (např. motýli, housenky, mravenci...)).

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v environmentální oblasti je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí.

Metody EVVO naší mateřské školy

- a) **Pozorování** (spontánní, záměrné). Patří mezi základní metody environmentální výchovy v mateřské škole. Umět dobře pozorovat je také základní dovedností mnoha profesí - učitele, vědce.....
- b) **smyslové podněty** (v dostatečném množství, rozmanitosti a kvalitě) - procvičování smyslů je právě pro předškolní věk charakteristické (viz smyslových her)
- c) **experimenty** - dávají dětem jedinečnou možnost poznání na základě vlastní zkušenosti. Začínáme s jednoduchými experimenty.
- d) **narativní metoda - vyprávění příběhů** má své jedinečné místo právě u dětí v předškolním věku. Děti jsou vděčnými posluchači a příběhy, které je zaujmou, vyžadují stále znovu a znovu a prosí o pokračování.

e) práce s knihou

V české literatuře najdeme mnoho půvabných dětských próz. Např.

František Nepil - Polní žínka Evelínka

Helena Brožíková - Terezka a kaštanový skřítek

Helena Brožíková - Terezka a bublinková víla

Pavel Bezděčka - Kouzelník Futuro a jeho přátelé

f) exkurze

Ve spolupráci s rodiči zajišťujeme návštěvy v rodinách, kde mají domácí zvířata. Vyjíždíme na školní výlety, kde můžeme pozorovat zvířata chovaná i volně žijící.

g) beseda

Zveme na besedu zajímavé lidi, kteří nám předávají své nadšení z práce či svého koníčka.

h) dramatická výchova

Dramatizace, která přibližuje dětem život lidí, zvířat, rostlin. Navozujeme podobné situace, které v sobě obsahují problémy a vyzýváme děti k hledání řešení.

i) práce

Hlavní metodou učení je v předškolním věku hra. Ale děti velmi touží napodobovat práci dospělých a rády mluví o tom, že pracují. Hra je vlastně základní dětská aktivita - podobně jako je u dospělého základní aktivitou práce. Ale zatímco hra má přinášet zábavu a poučení, práce spěje k určitému cíli - výsledku, má cíl a smysl. A často musím překonat i něco, co pro mě není zábavné.

j) slavnost

Děti mají rády slavnosti a rituály.

Vhodné náměty na oslavy:

Den matek, Den dětí, Vánoce, Velikonoce, narozeniny, ukončení docházky do MŠ, Den ptáčího zpěvu, Den Země, První jarní den...

Zdroje EVVO v naší mateřské škole:

1. rodina

Spolupracujeme s rodiči při údržbě zahrady, při realizaci změn.

2. učitelka

Jedna ze základních pedagogických pravd je, že nejúčinnějším výchovným prostředkem je dobrý příklad.

3. zahrada MŠ

Zahradu MŠ postupně upravujeme v souladu s etapami projektu „Příroda náš kamarád“.

4. připravené prostředí

Ve třídách máme pomůcky k přírodovědným aktivitám, určené pro objevy pozorování a experimenty. Děti mohou s materiálem manipulovat, experimentovat, pozorují co nasbíraly, vypěstovaly ve třídách...

Je třeba děti vést k prožitkům radosti, úžasu, vděčnosti a mluvit o tom, kdy se cítí šťastné, vést je k dobrovolné skromnosti, ochotě se rozdělit (ne o přebytky), radosti ze společného sdílení. Patří k tomu využívání věcí, obnovování jejich funkčnosti, recyklace odpadů. Podporujeme v dětech nejen samotné jednání, ale vzbudíme i úmysl jednat.

1. Dílčí cíle z RVP:

- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách

2. Očekávané výstupy z RVP:

- vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všítat si (nového, změněného, chybějícího)
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních krás
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- vnímat, že svět přírody má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem
- mít povědomí o významu životního prostředí pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všítat si nepořádků a škod, upozornit na ně
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

1. Očekávané výstupy živá příroda - živočichové:

- vnímat přírodu všemi smysly
- objevovat život živočichů, žijících v zahradě
- příležitostně pozorovat drobné živočichy, včely, motýly, brouky, pavouky, žížaly, slimáky apod.
- poznávat život některých volně žijících zvířat a některých ptáků, pozorovat je

- krmit ptáčky v zimě
- pozorovat ptáky a motýly dalekohledem přímo z oken MŠ
- vědět, co zvířátka potřebují, aby se jim žilo lépe, jak pečují o svá mláďata
- pozorovat ptáky, kteří se vracejí ze svých zimovišť, jak si staví hnízda, jak se usídlují v budkách a jak pečují o mláďata
- poslouchat a rozlišovat ptačí zpěv, poznávat stopy zvířat
- pozorovat motýly, jejich barevnost, stavbu těla, způsob obživy
- seznámit se s půdními živočichy
- prohlížet si knihy ze života zvířat, encyklopedie
- obohacovat citový život dětí pohádkou ze života zvířat (poslech, reprodukce, dramatizace)

2. Očekávané výstupy živá příroda - rostliny:

- seznamovat děti s některými rostlinami, bylinami, keři, stromy
- vést je k péči o květiny, rostliny
- pozorovat proměnu rostlin během ročního období
- ochutnat některé plody ze zahrady
- poznat plody podle čichu
- seznámit je s tím, jaké základní věci potřebují rostliny k životu
- poznat části rostlin, určovat vlastnosti

3. Očekávané výstupy neživá příroda:

- uvědomovat si odlišnosti a význam různých materiálů (zem, kámen, písek, hlína)
- rozlišování vlastností a povrchů (písek, humus,... suchý x mokrý...) a následné srovnávání
- poznávat přírodniny po hmatu
- seznamovat je s vlastnostmi půdy
- určovat tvrdost kamene

Školní EVVO máme zpracovaný v tématech školního vzdělávacího programu

Témata zaměřená na EVVO:

Ahoj školko – Já a moje vesnice; **Podzimní čarování** - Za plotem (kytky, ovoce, zelenina), Co viděl dráček, Podzimní malování (stromy), Ježku, ježku jdi už spát; **Zimní čarování** - Sněží, sněží, mráz kolem běží, Dáme aspoň drobeček; **Jarní čarování** - Příroda se probouzí (květiny, ptáci, mláďata), Ťuk, ťuk co to je (vejce) - ťuk, ťuk kdo to (koledníček); **Kouzelný svět** - Máme rádi zvířata, Je nám dobře na světě, Jak zpívá voda? (koloběh vody, počasí, rybník), Co se skrývá v trávě?, Chráníme přírodu (Den země 22.4.); **Hurá prázdniny** - Příroda kolem nás

Inspirace z realizovaných projektů environmentální výchovy v naší MŠ: Strom, Kámen, Vejce, O umění létat, Voda, vítr...- Co vyprávěla kapička, Míša chrání les, Co se skrývá v trávě?

Spolupracujeme s centrem ekologické výchovy Sever – výukové programy pro děti MŠ, které se skládají ze základního cyklu programů, zaměřené na obecné přírodní zákonitosti a souvislosti, se zabývající se zejména životním stylem lidí zpětně ovlivňujícím kvalitu životního prostředí. Kladou si za cíl vzbudit v dětech prostřednictvím netradičních metod výuky,

přiměřených jejich věku, potřebám a úrovni znalostí, zájem o danou problematiku. V jednotlivých programech žáci získají konkrétní informace, jak se chovat ekologicky: jak mohou sami zlepšit kvalitu životního prostředí v místě bydliště (zejména hospodaření s odpady a ochrana přírody). V úvodním programu KRTEK A JEHO KAMARÁDI získají také představu o tom, proč je třeba spolupracovat a řešit problémy společně a jakým způsobem budou vedeny další výukové programy.

PLÁN ČINNOSTÍ V OBLASTI EVVO

V průběhu celého roku:

- pozorujeme a vnímáme přírodu kolem sebe všemi smysly
- pozorujeme měnící se přírodu, ptáky a hmyz přímo v zahradě MŠ
- pomáháme pečovat o zahradu (sběr listů, ořechů, jablek, zalévání vrbových tepee, keřů, květin...), pěstujeme a staráme se o rostliny na školní zahrádce (setí, pletí, zalévání)
- seznamujeme děti s živou a neživou přírodou
- chodíme na vycházky do okolí MŠ, k rybníku, výlety do lesa, do hospodářství za domácími zvířaty, společné výlety do přírody, do parku...
- s dětmi provádíme experimenty a pokusy

Podzim:

- učíme děti vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (zrakově rozlišovat tvary, barvy, rozlišovat vůně, chutě)
- seznamujeme děti s podzimními květinami – přímé pozorování na vycházkách
- učíme děti poznávat a pojmenovávat některé květiny, jejich části – kořen, list, stonek, květ
- upozorňujeme na některé zvláštnosti květin (trny)
- učíme znát co je důležité pro růst rostlin
- přibližujeme význam rostlin pro život člověka
- seznamujeme s různými druhy ovoce
- učíme poznávat a pojmenovávat podle vzhledu chutě a vůně některé druhy ovoce a zeleniny, omývat ovoce a zeleninu
- seznamujeme s významem ovoce a zeleniny pro zdraví člověka
- určujeme přírodní jevy na podzim, hlavní znaky podzimu a jejich vztah k určitému počasí
- vedeme děti ke sběru přírodnin, samostatně pracovat s přírodním materiálem
- všímáme si změn v podzimní přírodě (barevné listy), určujeme co je esteticky působivé (barevnost přírody)
- pozorujeme přírodu, vnímat její krásu, chráníme ji a neničíme
- rozlišujeme stromy listnaté a jehličnaté
- seznamujeme s různými druhy stromů a keřů, poznáváme a pojmenováváme některé listnaté a jehličnaté stromy, všímáme si rozdílu v listech a plodech
- poznáváme a pojmenováváme plody některých stromů a keřů (kaštan, žalud, šiška, šípek)
- určujeme rozdíl mezi stromy a keři
- přibližujeme přírodu v lese v podzimním období, upevňujeme poznatky o stromech a keřích – podle možností tematický výlet do lesa
- seznamujeme s dalšími rostlinami charakteristickými pro les (mech, kapradí, houby)

- upozorňujeme na nebezpečí v lese (jedovaté rostliny, houby)
- seznamujeme s významem lesa pro vytváření příznivého ovzduší (kyslík) a lesem jako útočištěm pro zvířata
- upozorňujeme na chování v lese a případná nebezpečí
- vyhledáváme charakteristické barvy v přírodě
- pozorujeme a sbíráme barevné listí – otiskování, frotáže, sestavování z listů
- vyrábíme podzimní dekorace a panáčky z přírodnin
- uspáváme podzimní přírodu a připravujeme si krmení pro zvířata a ptáky na zimu
- poznáváme a pojmenováváme některá volně žijící zvířata (zajíc, veverka, srnka)
- seznamujeme se základními vlastnostmi zvířat, jak se některá zvířata připravují na zimní spánek
- pěstujeme u dětí kladný vztah ke zvířatům a přírodě
- výtvarně znázorňujeme charakteristické rysy zvířecí figury, rozvíjíme je v určité dějové souvislosti

Zima:

- vedeme děti k uvědomění si důležitosti zdraví člověka, denního rytmu a řádu
- seznamujeme s charakteristickými znaky zimy, co se děje s přírodou v zimě, jaké je počasí, co je sníh a led (jednoduché pokusy a pozorování)
- ukazujeme dětem krásy zimní přírody, rozmanitost tvarů sněhových vloček, rampouchů
- upozorňujeme na znečištění ovzduší (kouř z komínů při topení uhlím), znečištěný sníh
- provádíme pokusy a hry se sněhem a ledem
- seznamujeme se nejznámějšími volně žijícími zvířaty u nás, s jejich charakteristickými znaky, prostředím, kde žijí, zvláštnostmi jejich života, čím jsou užiteční nebo nebezpeční, která z nich mohou lidem škodit (okus stromu, lov na dvorku...), s životem zvířat v zimě, jak jim pomáháme přežít zimu (zimní hostina pro zvířátka v lesíku)
- pečujeme o ptáky v zimě a jejich následně je pozorujeme (v krmítkách na zahradě)
- povídáme si o zimním spánku některých zvířat
- pozorujeme a určujeme stopy ve sněhu.

Jaro:

- všímáme si změn v jarní přírodě
- seznamujeme děti s prvními jarními květinami, jejich názvy, barvou, vůní, částmi, upozorňujeme, že některé jsou jedovaté, vnímáme krásu květin
- připomínáme užitečnost prvních květin pro hmyz
- poznáváme základní podmínky, které potřebují rostliny k růstu, přibližujeme význam rostlin pro život člověka (léčivé byliny, čaje)
- pozorujeme přilet ptáků z teplých krajín jejich hnízdění a krmení mláďat (budky na zahradě MŠ)
- prověřujeme, zda děti dovedou poznat a pojmenovat některé druhy ptáků, seznamujeme s jejich základními vlastnostmi, se způsobem života ptáků
- rozvíjíme u dětí pocit sounáležitosti s živou přírodou
- poznáváme a pojmenováváme domácí a hospodářská zvířata a jejich mláďata,

seznamujeme se s prostředím, ve kterém žijí, poznáváme jejich hlavní znaky, užitek, čím se živí, správně přiřazujeme a pojmenováváme mláďata, využíváme encyklopedii, navštěvujeme hospodářství ve vesnici

- seznamujeme děti s různými druhy vajíček (ptačí, žabí, rybí), se způsobem líhnutí mláďat z vajec, všímáme si rozdílů ptačích vajíček (barva, velikost), co je uvnitř vajec (bílek, žloutek, blána, vzduchová bublina, poutko), řadíme vajíčka podle velikosti, odhadujeme obsah (najít drobnosti, které se do skořápky vejdu), rozvíjíme dětské fantazii (co skořápka umí – plout, kolíbat se..., pokusy se skořápkou)
- pozorujeme jarní přírodu, chápeme význam přírody pro život lidí, vnímáme, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý
- rozšiřujeme a prohlubujeme poznatky dětí o změnách v přírodě, v jarním období, vedeme děti k chápání časového sledu ročních období ve spojení s pozorováním, seznamujeme děti s národními a lidovými zvyky a tradicemi, vnímáme Velikonoce i jako svátku jara, vytváříme kladný přístup k tradicím, navozujeme radostnou atmosféru, citové prožitky (barvení vajec, koledování s pomlázkou, velikonoční výzdoba třídy, pletení pomlázek, výroba velikonoční dekorace, velikonoční koledy...)
- rozvíjíme pocit sounáležitosti s živou a neživou přírodou, s lidmi, společnostmi, planetou Zemí, osvojujeme u dětí elementární poznatky o místě ve kterém žijí, o své zemi a její kultuře, o jiných zemích, o zeměkouli, vesmíru
- seznamujeme s významem vody v přírodě
- vytváříme poznatky o tom, že déšť zavlažuje rostliny na zahradě i ve volné přírodě
- seznamujeme s koloběhem vody, upozorňujeme na význam vody pro život lidí, rostlin a živočichů
- pracujeme s literárními texty, využíváme encyklopedie
- prohlubujeme znalosti o životě rostlin a živočichů kolem potoků, řek a rybníků
- pozorujeme potok, rybník a život kolem nich, upozorňujeme na možná nebezpečí
- rozlišujeme a určujeme hlavní znaky jarního období a jejich vztah k určitému počasí, slovně vyjadřujeme pozorované jevy (svítí slunce, je teplo, bouřka, duha a pod.)

Léto:

- poznáváme a pozorujeme některý hmyzu (včela, motýl..), seznamujeme s významem některých částí (tykadlo – hmat...), seznamujeme se základními vlastnostmi, povídáme si o péči člověka o hmyz
- vytváříme poznatky o proměnách živočichů, vývojové řady (housenka – motýl, vajíčko – pulec – žába)
- pozorujeme rozmanitost přírody na louce, v lese, na zahradě, u vody a rybníka
- seznamujeme s životem hmyzu – kde žije, čím se živí, je-li užitečný, chráněný
- učíme děti porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (vše kolem se mění, vyvíjí se, pohybuje se, proměňuje se)
- pečujeme o okolní životní prostředí (neubližovat živým tvorům), učíme se vážit si života ve všech jeho formách

- rozvíjíme u dětí sounáležitost s živou přírodou, být citlivý ve vztahu k živým bytostem a těšit se z přírodních krás
- sledujeme rozmanitost a změny v přírodě (příroda živá a neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, ovzduší, podnebí, počasí, roční období)
- upozorňujeme na stav životního prostředí, poznáváme ekosystémy (les, louka, rybník...)
- motivujeme děti k herním aktivitám (eko-hry)
- učíme se chránit přírodu a vedeme děti k citlivému vztahu k přírodě
- provádíme činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí
- učíme se esteticky vnímat krásu přírody v létě
- využíváme přímého pozorování na vycházkách do polí a blízkého okolí
- připomínáme si hlavní znaky letního období, ve spojení s některými změnami v přírodě (na louce jsou květiny, dozrává obilí..)
- sledujeme a správně označujeme přírodní jevy, seznamujeme děti se správným chováním při mimořádných situacích - jejich bezpečnost (průtrž mračen, bouřka, blesk, oheň)
- učíme děti si uvědomovat, že způsob jakým se chováme a žijeme, ovlivňuje naše vlastní zdraví i životní prostředí